

Sygnatura akt VI Ka 1201/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **21 kwietnia 2017** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Peteja-Żak

Protokolant Aleksandra Studniarz

przy udziale Katarzyny Łęskiej

Prokuratora Prokuratury Rejonowej G.

po rozpoznaniu w dniach 3 marca 2017 r. i 7 kwietnia 2017 r.

sprawy **A. Z. ur. (...) w M.,**

syna W. i L.

oskarżonego z art. 116 ust. 1 Ustawy z dn. 4.02.1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 29 sierpnia 2016 r. sygnatura akt III K 408/14

na mocy art. 437 kpk, art. 439 § 1 pkt 9 kpk i art. 632 pkt 2 kpk

1. uchyla punkty 1, 2, 3 i 5 zaskarżonego wyroku i na mocy art. 17 § 1 pkt 10 kpk umarza postępowanie karne przeciwko oskarżonemu A. Z. o zarzucane mu przestępstwo z art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, z powodu braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej;

2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonego kwotę 1.473 (tysiąc czterysta siedemdziesiąt trzy) złote tytułem zwrotu wydatków poniesionych na ustanowienie obrońcy;

4. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 1201/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 21 kwietnia 2017r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2016r., w sprawie o sygn. akt III K 408/14, uznał oskarżonego A. Z. uznaje za winnego tego, że w dniu 27 maja 2013r. w G., po wcześniejszym zapisaniu na dysku twardym swojego komputera typu laptop marki (...) o nr S/N: (...) plików muzycznych w ilości (...) utworów o łącznej wartości nie mniejszej niż 3923,90 złotych, posługując się komputerem z przydzielonym numerem IP: (...) oraz zainstalowanym oprogramowaniem typu (...) opartym na protokole (...) o nazwie (...), rozpowszechniał wymienione utwory muzyczne udostępniając je w sieci Internet nieokreślonej liczbie osób, działając w ten sposób na szkodę Związku (...) z siedzibą

w W., tj. czynu stanowiącego przestępstwo z art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych i za to na mocy art. 116 ust. 1 wymierzył mu na karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 złotych.

Nadto na podstawie art. 121 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa komputera (...) o nr S/N: (...) oraz kabla zasilającego, uznanych za dowody rzeczowe postanowieniem z dnia 31 marca 2014r., a zapisanych pod pozycjami wykazu Drz. Sip(...).

Na podstawie art. 46 § 2 kk orzekł od oskarżonego na rzecz Związku (...) z siedzibą w W. nawiązkę w kwocie 3.923,90 złotych.

W pkt 4 na mocy art. 630 kpk zasądził od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonego wydatki poniesione z tytułu ustanowienia w sprawie obrońcy w kwocie 891 złotych.

Na mocy art. 627 kpk oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych w zw. z art. 630 kpk zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania, w pozostałym zakresie obciążając nimi Skarb Państwa, oraz opłatę w kwocie 1.000 złotych.

Apelację od tego wyroku złożył obrońca. Zaskarżył orzeczenie w całości na korzyść oskarżonego i zarzucił mu:

1. naruszenie przepisów procedury karnej, tj.:

- art. 4 i 7 kpk poprzez sprzeczną z tymi przepisami ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji błędne wnioski co do popełnienia przez oskarżonego przypisanego mu czynu, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przygotowawczym i przeprowadzonego na rozprawie prowadzi do wniosków zgoła odmiennych,

- art. 17 § 1 pkt 10 kpk w zw. z art. 12 § 1 kpk wobec prowadzenia postępowania mimo braku złożonego wniosku o ściganie pochodzącego od uprawnionego oskarżyciela, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 kpk,

- art. 201 kpk poprzez jego niezastosowanie i niepowołanie nowych biegłych w sytuacji, w której opinie sporządzone przez biegłego są niepełne i niejasne, gdyż zawierają wiele błędów, pomijają istotne dla sprawy fakty oraz nie zawierają odpowiedzi na pytanie, jakie pliki zostały rzeczywiście udostępnione;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść zaskarżonego wyroku wynikający z wyżej wskazanych naruszeń o charakterze proceduralnych, a polegających na przyjęciu, że oskarżony dopuścił się zarzucanego czynu opisanego w pkt 1 wyroku, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego nie prowadzi do takiego wniosku;

3. z ostrożności procesowej – obrazę prawa karnego materialnego, a to art. 46 § 2 kk poprzez jego błędne zastosowanie polegające na zasadzeniu nawiązki w kwocie 3.923,90 złotych na podstawie przepisu w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015r., w sytuacji, w której czyn oskarżonego miał zostać popełniony jeszcze w 2013r.

W związku z powyższym obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, a także o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa kosztów ustanowienia obrońcy za obie instancje wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy okazała się o tyle skuteczna, iż w następstwie jej wywiedzenia koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i na mocy art. 17 § 1 pkt 10 kpk umorzenie postępowania karnego przeciwko oskarżonemu A. Z. o zarzucane mu przestępstwo z art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a to wobec braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej.

Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów Sąd odwoławczy zobowiązany jest uchylić wyrok w przypadku wystąpienia jednej z bezwzględnych przyczyn odwoławczych zawartych w katalogu art. 439 § 1 kpk. Ta zaś zaistniała w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu odwoławczego przez całe postępowanie przygotowawcze i sądowe zachodziła bowiem okoliczność wyłączająca postępowanie określona w art. 17 § 1 pkt 10 kpk w postaci braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej.

Zgodnie z art. 122 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych ściganie przestępstwa określonego m. in. w art. 116 ust. 1 tej ustawy następuje na wniosek pokrzywdzonego. W sprawie niniejszej zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wraz z wnioskiem o ściganie jego sprawcy złożył pełnomocnik pokrzywdzonego Stowarzyszenia Związku (...) w W. jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami producentów fonograficznych. W związku ze sformułowaniem przez skarżącego jednego z zarzutów apelacyjnych, a dotyczącego braku stosownego wniosku o ściganie pochodzącego od uprawnionego podmiotu pokrzywdzonego (oskarżyciela posiłkowego), pełnomocnik tego ostatniego został na rozprawie apelacyjnej wezwany o wykazanie w określonym terminie, że (...) jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami producentów fonograficznych – była uprawniona do złożenia w imieniu pokrzywdzonych firm fonograficznych, których prawa zostały naruszone przez zarzucone oskarżonemu przestępstwo, oświadczenia woli w zakresie ścigania sprawcy przestępstwa z art. 116 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, z uwzględnieniem zawartości i rodzaju plików muzycznych w ilości (...) utworów oraz ich pochodzenia. W odpowiedzi na powyższe pełnomocnik (...) przesłał Sądowi odpis decyzji Ministra Kultury z dnia 5 marca 2003r. w sprawie udzielenia (...) zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi do fonogramów i wideogramów, w tym do pobierania wynagrodzenia na wymienionych w decyzji polach eksploatacji. Podkreślił nadto, że (...) jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami pokrewnymi, działającą na podstawie zezwolenia udzielonego na mocy art. 104 ust. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz jest jedyną w kraju organizacją zbiorowego zarządzania reprezentującą producentów muzycznych. Powołał się także na przysługujące (...) (jako jedynej w kraju organizacji zbiorowego zarządzania prawami pokrewnymi producentów fonograficznych) domniemanie prawne wynikające z art. 105 ust. 1 cyt. wyżej ustawy, a także status pokrzywdzonego zgodnie z jej art. 122¹. Do pisma dołączono również kopie pełnomocnictw wybranych producentów fonograficznych, którzy powierzyli (...) swoje prawa w zbiorowy zarząd, a posiadających prawa do fonogramów znajdujących się na liście sporządzonej przez biegłego w sprawie.

Dysponując pismem takiej treści, obrońca oskarżonego na rozprawie przedłożył szereg dokumentów potwierdzających posiadane przez inny podmiot zarządzania zbiorowego prawami autorskimi – a to Stowarzyszenie (...) w W. – prawo do zarządzania utworami ujawnionymi na dysku twardym oskarżonego, co w jego ocenie powodowało konieczność wykazania legitymacji do reprezentowania przez oskarżyciela posiłkowego każdego z poszczególnych autorów.

W świetle takich ustaleń pełnomocnik Stowarzyszenia (...) w W. w piśmie z dnia 13 marca 2017r. wskazał z kolei, że w istocie wszyscy twórcy utworów (...), (...) i (...) (wynikający z przedłożonych przez obrońcę wykazów, których utwory znajdują się na załączonej płycie) powierzyli swoje autorskie prawa majątkowe temu Stowarzyszeniu na mocy zawartych umów o powierzeniu praw do zbiorowego zarządzania i Stowarzyszenie to zarządza autorskimi prawami majątkowymi tych twórców. Gdy idzie natomiast o utwory twórców zagranicznych podkreślił, iż na mocy art. 5 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz zawartych umów o wzajemnej reprezentacji z poszczególnymi organizacjami, ich repertuar jest chroniony i zarządzany na terytorium Polski przez (...) (dołączył umowy o wzajemnej reprezentacji z (...) oraz (...)). Nadto do pisma pełnomocnik Stowarzyszenia załączył szereg podpisanych zobowiązań organizacyjnych wraz z umowami o powierzenie praw do zbiorowego zarządzania, zawartych przez Stowarzyszenie (...) i D. A. M. M., A. B. vel (...), M. K., R. M., T. S., D. W. oraz P. R., których m. in. utwory znajdowały się na dysku twardym oskarżonego, wykazując tym samym z jednej strony prawo Stowarzyszenia do zarządzania autorskimi prawami majątkowymi w/w twórców i - co ważne - nie składając wniosku o ściganie oskarżonego w zakresie utworów autorstwa tychże osób oraz utworów twórców zagranicznych (pismo z dnia 24 marca 2017r.).

W takich realiach tej sprawy, a więc w sytuacji gdy do tych samych utworów lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania, zdaniem Sądu odwoławczego nie można się już powoływać

na wynikające z przepisu art. 105 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych domniemanie uprawnienia organizacji zbiorowego zarządzania, jaką jest (...), do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz domniemanie legitymacji procesowej w tym zakresie. Jak podkreśla bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 V 2009r., II CSK 701/08, opubl. Legalis, na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania działa domniemanie - przewidziane w art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych - zgodnie z którym organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz ma legitymację procesową w tym zakresie. Należy przyjąć, że podstawę tego domniemania stanowi objęcie przez daną organizację zbiorowego zarządzania określonych praw na oznaczonym polu eksploatacji i że o tej okoliczności rozstrzyga treść zezwolenia Ministra Kultury. Wspomniane domniemanie może być jednak - jak inne domniemania prawne - obalane przez wykazanie, że dana organizacja nie jest uprawniona do zarządzania konkretnym prawem. Na przewidziane w art. 105 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych domniemanie nie można się też powoływać, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. Do uchylenia omawianego domniemania nie wystarczy jednak samo wskazanie, że istnieje inna organizacja działająca w tym samym zakresie. Kwestionujący legitymację danej organizacji w odniesieniu do konkretnych praw musi ponadto wykazać, że inna organizacja działająca w tym samym zakresie powołuje się wobec niego na swój tytuł do tych samych praw. Jest jasnym, że gdyby do obalenia domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych wystarczyło bowiem samo wskazanie działającej w tym samym zakresie innej organizacji, to w sytuacji, w której Ministerstwo Kultury zezwala na działanie wielu organizacji o pokrywającym się zakresie zarządzania, domniemanie to mogłoby utracić swoje praktyczne znaczenie (podobnie wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 VIII 2010r., I ACa 220/10, opubl. Legalis, Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 III 2016r., I ACa 1595/15, opubl. www.orzeczenia.ms.gov.pl, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 IV 2012r., VI ACa 1397/11, opubl. www.orzeczenia.ms.gov.pl).

Skoro zatem w niniejszej sprawie obie organizacje zbiorowego zarządzania, tj. (...) i (...), działają na tych samych polach eksploatacji, (...) zaś ma zawarte umowy z szeregiem twórców, których utwory znalazły się na dysku twardym komputera oskarżonego, to obie organizacje roszczą sobie prawa do tej samej kategorii praw, co wyklucza powoływanie się na wynikające z art. 105 ww. Prawa autorskiego domniemanie. W tej sytuacji, wobec konkurencyjności obu organizacji zbiorowego zarządzania co do tych samych, wykazanych utworów, to na oskarżycielu posiłkowym spoczywał ciężar wykazania zakresu swojej legitymacji procesowej do złożenia skutecznie wniosku o ściganie, a tym samym wykazania, że sprawuje on zarząd dotyczący praw do konkretnych utworów, będących przedmiotem przestępstwa skierowanego przeciwko prawu autorskiemu i prawom pokrewnym.

W świetle ujawnionych i nowych okoliczności, wykluczających uprawnienia (...) do reprezentowania praw części twórców, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego został zobowiązany przez Sąd do wykazania w określonym mu terminie, poprzez dołączenie stosownych dokumentów, których twórców i w zakresie jakich utworów objętych aktem oskarżenia prawa reprezentuje (...), tym niemniej, tak w tym terminie, jak i w terminie publikacji wyroku, wskazanych praw do reprezentowania twórców nie wykazał, a tym samym nie sposób uznać, by w sprawie tej złożono skutecznie wnioski o ściganie karne oskarżonego A. Z.. Stwierdzony z podanych przyczyn brak wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej miał oczywiście charakter usuwalny, niemniej dopóki to nie nastąpiło zachodzi w sprawie negatywna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 10 kpk, która obowiązała do umorzenia postępowania. Wszystkie powyższe ustalenia pozwalały zatem na stwierdzenie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, która skutkować musiała uchynieniem zaskarżonego wyroku i to niezależnie od granic jego zaskarżenia oraz podniesionych zarzutów. Spowodowało to również, że bezprzedmiotowym było ustosunkowanie się do zarzutów apelacji obrońcy podnoszących uchybienia z kategorii względnych przyczyn odwoławczych. W świetle powyższych wywodów z uwagi na zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej określonej w przepisie art. 17 § 1 pkt 10 kpk, konieczne stało się bowiem następcze umorzenie postępowania karnego, którego konsekwencją po myśli art. 632 pkt 2 kpk musiało być też obciążenie Skarbu Państwa kosztami procesu w sprawie, w tym wydatkami oskarżonego poniesionymi w dotychczasowym postępowaniu sądowym na ustanowienie obrońcy z wyboru. Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy orzekł jak w części dyspozytywnej swego wyroku.